N°. 262. 185[illegible]

DE GRONDWET.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . . . » 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van ƒ 1, het zegelregt daaronder begrepen.

WOENSDAG 29 MAART.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . » 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 70, Ned. Cour.

[illegible] tweede, [illegible] aanleiding van 't geen het Handelsblad en de Grondwet daarvan gezegd hebben, dat de Regering »wel degelijk het vertrouwen geniet van de Tweede Kamer.«

Zie hier op wat wijs *de Amsterdamsche Courant* dat betoogt.

Vooreerst: door de aanneming van de motie van orde van den heer GROEN, zou de Kamer over de interpellatie van den heer VAN ECK »zijn overgegaan tot de orde van den dag«. Er kan — zegt de *A. C.* — »over dit punt dus wel geen twijfel hoegenaamd bestaan.« Deze bewering nu, waaromtrent geen twijfel hoegenaamd bestaan kan, is eenvoudig en ten eenenmale *uit de lucht gegrepen.* Alvorens over de motie van den heer GROEN gestemd werd, vroeg de Voorzitter den voorsteller bepaaldelijk af: »of de strekking van de motie is, dat »door de aanneming daarvan niet zal kunnen worden »teruggekomen op de interpellatie van 9 Maart, bij »gelegenheid van de beraadslaging over het wetsontwerp »tot herstel van het muntwezen.« Deze vraag werd ontkennend beantwoord door den heer GROEN; er is dus geen orde van den dag hoegenaamd aangenomen; en inderdaad, uit het antwoord, dat de heer THORBECKE later gaf, op hetgeen de Min. van Koloniën den vorigen dag gezegd had, blijkt, dat de Kamer niet was overgegaan tot de orde van den dag.

Ten tweede betoogt de *A. C.* het vertrouwen, dat de Kamer in deze Regering zou stellen, uit de omstandigheid, dat de Kamer een amendement van den heer VAN BOSSE had *verworpen.* Maar zij zegt niet, dat dit amendement van betrekkelijk zoo weinig beteekenis was, dat de voorsteller zelf het niet verdedigd heeft tegen de daartegen ingebragte bedenkingen; maar dat een amendement van den heer VAN BOSSE werd aangenomen, waardoor een gewigtig onderwerp werd gebragt onder het gebied van den wetgever, terwijl de Regering dit bij besluit wilde regelen en verklaard had, *dat de Kamer voldoenden waarborg behoorde te vinden in de verzekering, dat de Regering niet ligtvaardig tot de regeling van dat onderwerp zou overgaan.* Het was hier eene zuiver gestelde quaestie van vertrouwen; en toch verklaarde de Kamer, door de aanneming van het amendement, dat zij in die verzekering der Regering *geen voldoenden waarborg* vond!

Ten derde verwijst de *Amsterdamsche Courant*, ten aanzien van de totale omwerking der Indische muntwet, naar hetgeen, onder het vorig Ministerie zou hebben plaats gegrepen bij de »naturalisatie- en jagtwetten.« Wij zijn benieuwd te vernemen, welke naturalisatie-wet eene wijziging heeft ondergaan; en wat bij de *jagtwet*, in zoo ver het de beginselen, waarop die wet rust, betreft, is veranderd geworden?

Ten vierde meent de *Amsterdamsche Courant* welligt, dat niemand harer lezers *de Indiër* onder de oogen krijgt; want ze zegt het volgende: »Ten bewijze, dat »wij met allen grond mogten doen opmerken, dat aan »den Minister van Koloniën door de Kamer een vo»tum van vertrouwen was geschonken, *behoeven we »slechts te wijzen op een blad, waarmede wij anders »niet altijd instemmen, op de Indiër, die in zijn jong»ste No. ook moet erkennen*, DAT DIT WEL DEGELIJK »HET GEVAL IS.« De *A. C.* stemt dus in met hetgeen door »*de Indiër*«, omtrent dat votum van vertrouwen is gezegd geworden? Zie hier de woorden van dit blad: »Na eene uitvoerige discussie werd door *deze* Kamer — »niets was natuurlijker! — de motie met 42 tegen 21 »stemmen aangenomen. De Minister van Koloniën er»langde dus een *votum van vertrouwen* van zonderlingen »[illegible]. Had de Kamer verklaard, dat zij tevreden was »[illegible] de inlichtingen, door den Minister op de inter»[illegible] van den heer VAN ECK gegeven, de motie »[illegible] *du bon sens* gehad hebben, met het oog op »[illegible]anddeelen der meerderheid van *deze* Kamer; »maar [illegible] verklaren, dat de Kamer volkomen overtuigd »is van hetgeen de Minister voornemens is geweest en »voornemens zijn zal om te doen; dat is eene motie, »boven het bevattingsvermogen van een alledaagsch »[illegible] rigting »waardig. Wanneer onze lezers de discussiën zelven »zullen hebben gelezen en wij op de motie meer breed»voerig zullen zijn teruggekomen, dan vertrouwen wij, »dat de natie met *ons* zal zeggen: »Nog één votum »»van *vertrouwen* van dien aard, en wij vertrouwen »»den Minister van Koloniën niet meer.«« Wij zijn volkomen tevreden, nu de *Amsterdamsche Courant* zich met de zienswijze van »*de Indiër*« heeft vereenigd.

Eindelijk *ten vijfde* is de *Amsterdamsche Courant* van oordeel: »dat zoodra de Regering, hetzij in haar »geheel, hetzij eenig Minister van een of ander on»derwerp eene kabinets- of portefeuille-kwestie mogt »maken, het best beoordeeld zal kunnen worden, of »*wij* dan wel onze tegenstanders het gevoelen der Ka»mer, bij de jongste motie van orde uitgedrukt, wel »hebben opgevat. Dien uitslag durven wij met gerustheid »afwachten.«

Na de beklagenswaardige rol, die de Ministers van Justitie en Oorlog bij de discussie over de wet op de inkwartiering hebben moeten spelen, is die *gerustheid* nog al wat kras. Maar het Ministerie heeft, gelukkig, het middel in de hand, om de kracht der orakelspreuken van de *Amsterdamsche Courant* te beproeven. Dat de heer VAN HALL van de aanneming *der Conversie-wet* eene portefeuille- of kabinets-quaestie make, en wij zullen zien, of zelfs *deze* Kamer den moed heeft, om een hoofdmaatregel van den patroon der *Amsterdamsche* [illegible] middel [illegible] *»onzedelijk«* is gebrandmerkt.

Onder de *Varia* treffen wij in *de Fakkel* van 17 Maart de volgende uitboezemingen:

»Wat geven wij om namen? Of Thorbecke dan of van Hall eerste Minister is, maakt bij ons geen verschil. Of van Nispen dan of Elout de wet op de kerkgenootschappen helpt ontzenuwen, wat doet dat tot het wezen van de zaak. Op het Protestantsch standpunt staande, zien wij volstrekt geen verschil tusschen Dullert en van der Brugghen.«

»Aan de mannen van de anti-revolutionnaire partij *geven wij onze stemmen niet meer*. Men had gedacht, dat het gemeenschappelijk gevaar hen wijzer zou hebben gemaakt; het tegendeel is gebleken. Zij zijn even partijzuchtig, even halfslachtig-Roomsch, even anti-Evangelisch-Protestantsch, als in het jaar 1848. Wij verkiezen ons eigen doodvonnis niet weder te onderteekenen.«

»De Evangelische Protestanten mogen zich wel naauw aaneen sluiten. Zoowel de anti-revolutionnaire als de Roomsche partij predikt het van de daken, dat bij ons Evangelische Protestanten geen kracht, geen eendragt, geen liefde is. Dat wij het tegendeel toonen.«

»Indien de Protestantsche liberalen wezenlijk liberaal waren, dan zouden zij zich aan ons aansluiten, want dan zouden zij begrijpen, dat geen liberalisme mogelijk is, dan op den bodem van het Evangelisch Protestantisme.«

Op den bodem van het Evangelisch Protestantisme; — een nieuwe naam en een grondslag dien wij niet kennen, tenzij we daarvoor moesten houden dat negatieve Protestantisme, waarvan *de Fakkel* in hetzelfde nommer, als eene vrucht harer zelfkennis, ons eene karakterschets levert.

Wij hebben, vooral in de laatste twaalf maanden, — niet uit belangstelling, maar uit gevoel van pligt, — kennis gekregen aan het Protestantisme, dat *de Fakkel* vertegenwoordigt, doch dat wij niet huldigen.

De Fakkel schijnt zelf tot bewustheid van haar onvermogen te komen, daar zij de Protestantsche liberalen tot aansluiting uitnoodigt. De constitutionnele partij is op dit bondgenootschap niet gesteld. De partij van *de Fakkel* vrage haar loon aan het Ministerie, en aan de ministeriële partij, die beiden door haar worden [illegible]. Zij zoeke voor de aanstaande verkiezingen [illegible] meester, zoo zij nog diensten [illegible]

[illegible]

De [illegible] onderzoek: [illegible]

»'t Zal spoedig een jaar geleden zijn, dat de Protestantsche beweging in Nederland haar grootsch karakter toonde, en de eenparigheid, waarmede zij optrad en waarvan zij hare kracht ontleende.«

»Is de kracht van het Protestantismus slechts eene ijdele vertooning geweest? Was zij niets dan schijn?«

»Hebben de honderd duizenden, die hunne namen teekenden, dat gedaan, *als dienaren*, (schoon dan ook onwillekeurige dienaren) eener staatkundige partij?«

»Zou het liberaal Protestantismus, indien het alleen had gestaan, geen vermogen hebben gehad in zich zelven, om zich aan te kanten en te verzetten tegen Pausselijken overmoed?«

»Was de anti-revolutionnaire partij de hefboom, die alles in beweging bragt; waren het hare beginselen, die bij de April-beweging, door alle Protestanten zijn gevolgd?«

»Allen zijn het vragen, die uitgelokt worden door de velerlei beweringen, in de laatste dagen vooral gehoord. En de antwoorden zijn niet allen even opbeurend voor hen, die in gemoede deden wat zij als Nederlandsche Protestanten meenden te moeten doen: De kracht van het Protestantismus liet meer van zich verwachten, dan tot heden is gezien, want *Rome* is in niets beperkt en gaat den ouden weg, *gesteund door mannen, wien men het Protestantismus dierbaar geleofde, maar wien het een middel schijnt te zijn geweest, om aan eigene wenschen te voldoen.*«

Zou de auteur der April-beweging in *de Gids* niet door de laatste zinsnede meer en meer geregtvaardigd worden?

De Fakkel levert in n°. 12 een merkwaardig artikel over *het ministerie van Hall II, met betrekking tot de Aprilbeweging.*«

Wij treffen [illegible] die den geest kenmerken, waarin *thans* dat feit wordt beoordeeld.

»Dat dat *nieuwe* ministerie alles behalve anti-papistisch zou ageren, liet bij zijn eerste optreden zich dadelijk vermoeden. De namen van de mannen, die het uitmaakten, tot van Doorn en van Reenen ingesloten, hadden reeds eene historische bekendheid.

»Het nieuwe ministerie trad op als een ministerie van *bevrediging*. Wie was de partij welke bevredigd moest worden? De Minister van Buitenlandsche Zaken hield het oog op het buitenland, op Belgie, Frankrijk en Oostenrijk; dus op de Roomsche partij. *Wij twijfelen, of die Minister, als Protestant, wel aan zich zelven gelooft.*«

»De verdeeldheden, die na de April-beweging op nieuw ontstaan zijn op den bodem van het Protestantisme, hebben, zoo wij wel onderrigt zijn, haren oorsprong voor een groot deel aan het ministerie van Hall II te danken. Dat ministerie heeft de partij Groen gevleid en haar van de partij van Dam afgetrokken.«

»Wat is er van de April-beweging geworden? Eene treurig flaauwe herinnering, eene reeds lang weggestorven echo, een belagchelijk iets. Vraagt gij waardoor? Door de ultra-behendigheid van het ministerie van Hall.«

Wij doen hulde aan de getrouwheid, waarmede dit tafereel der gebeurtenissen is afgemaald. Verrassend is de aankondiging van het bestaan eener partij *van Dam.*

De Herkaauwer schijnt, volgens *de Fakkel*, denzelfden toon aan te slaan:

»Wie is bevredigd? Zekerlijk niet de Protestantsche partij; want die gevoelt zich teleurgesteld, die gevoelt zich miskend, misleid, beleedigd. Wat had die partij bij hare adressen [illegible] Z. M. den Koning gevraagd? Dat het ministerie [illegible] worden ontslagen en door een ministerie [illegible] 't Is vuige laster dit te beweeren. [illegible] *Neen, dan liever een* [illegible] *ste nog vertoont zoo als het is.*

»Wij zijn kinderen [illegible] mogen goede woorden [illegible] dragen en [illegible]

[illegible] *de Fakkel* ook niet [illegible] *ter gedachtenis van de* [illegible]

[illegible] ter eere van de April-beweging! Wij [illegible] uitkomen, dat wij in die beweging weinig he[illegible] heldhaftigs zien. Zij was immers eene beweging van eene *overmagtige* meerderheid, die geene Roomsche bisdommen in het Protestantsche Nederland wilden, althans geene bisdommen en bisschoppen door den Koning erkend. En wat

heeft die meerderheid daartoe gedaan? Op meestal angstvallig gestelde voorschriften haar naam geteekend.»

En wat is de vrucht van zulk eene beweging geweest? dat de bisschoppen door den paus benoemd, officieel door Z. M. regering *erkend zijn geworden.*»

»'t Is waar, het ministerie Thorbecke is gevallen; *maar deszelfs val was het doel der zoogenaamde April-beweging niet.*»

»Dat de Roomsche partij een gedenkpenning wil laten vervaardigen ter vereeuwiging van het herstel *harer* hierarchie in Nederland laat zich begrijpen. Zij, ofschoon de minderheid uitmakende, heeft getriumfeerd.»

»Wij achten het vervaardigen van de bedoelde medaille niet alleen ongepast, maar zelfs nadeelig.»

Nederlanderachtigheden.

De Nederlander doet in n°. 1146 met juistheid uitkomen, welke schadelijke wijzigingen bij de Grondwetsherziening in den arbeid der Staats-Commissie van 17 Maart 1848 zijn gebragt:

»In art. 187 is de verpligting tot *inkwartiering* erkend, waarvan men in den regel, door de Staats-commissie vrijgesteld werd.»

»In art. 10 is het regt van *Vereeniging*, door de Staats-commissie, met duidelijkheid geformuleerd, bij het tweede alinea onder de willekeur van den gewonen wetgever gebragt.»

»In art. 194 is de Regering, bij verrassing tot eene bijvoeging overgehaald die, in een goeden zin uitlegbaar, evenwel (met een slinkschen toeleg, die thans aan het licht komt) het illusoir maken der naauwelijks verleende *vrijheid van onderwijs* ten doel had.»

Zou de geest, waaruit die wijzigingen voortkwamen geheel vervlogen zijn en de zucht tot reactie, waarvan zij afkomstig zijn, door en sedert de Aprilbeweging niet zijn aangewakkerd?

Wat de echo is voor sommige Rijnstreken is *de Nederlander* voor den heer GROEN, met dit onderscheid nogtans, dat *de Nederlander* niet zeven maar eindelooze malen herhaalt, wat de heer GROEN, als aardigheid, in de Kamer heeft gelieven te zeggen.

Zoo zeide de heer GROEN, in de zitting van 20 Maart, dat de redevoering van de heeren SLOET en THORBECKE alleen strekten als amende honorable jegens den heer VAN ECK, dien men bij zijne interpellatie alleen had laten staan. *De Nederlander* schrijft er nu dadelijk een artikeltje over, en geeft ons hetzelfde denkbeeld in andere woorden terug:

Het raadselachtige van den fellen en onverhoedschen aanval der heeren Sloet tot Oldhuis en Thorbecke tegen den minister van Kolonien verdwijnt, wanneer men in het oog houdt, dat de oppositie den 20en Maart getracht heeft, goed te maken, *hetgeen ze op 9 Maart verzuimd had.*

Ergerlijk bijna, en althans niet overeenkomstig met de parlementaire trouw, scheen de houding der politieke vrienden van den heer van Eck te zijn geweest. Bereidvaardig, om aan de spits te treden, werd hij, in het vuur geraakt, (in *welk* vuur?) door niemand gevolgd. De weinige woorden van den heer Sloet konden niet, als genoegzaam om den terugtogt te dekken worden, beschouwd. Geen wonder zoo, bij nader overleg, in verband met den treurigen afloop van het wapenfeit, de luister eener *parlementaire rehabilitatie* noodig gekeurd wierd.

In verband hiermede is de heftigheid der *attaque* den 20 Maart, waardoor de Kamer niet minder dan de Minister *verrast* werd, niet onverklaarbaar.

Wij meenen veeleer, dat de houding der politieke vrienden van het Ministerie «ergerlijk bijna» is geweest.

De constitutionnele partij had gesproken in den persoon van den heer VAN ECK: alle andere partijen hebben gezwegen. Gezwegen, toen vraagstukken, betrekkelijk de hoogste belangen, ter sprake werden gebragt. Nu niemand, zelfs niet de heer GROEN, de stellingen van den heer VAN ECK durfde betwisten, zou het inderdaad de schijn van «partij-zaak» hebben gekregen, indien ook nu nog andere leden der constitutionnele partij den Minister van Koloniën hadden aangesproken.

Het was, voor ditmaal duidelijk genoeg geconstateerd, dat geen der vrienden van het Ministerie het in de Tweede Kamer voor het besluit van 13 Januarij durfde opnemen. Dat de Kamer (de meerderheid) niet minder dan de Minister door de «attaque» verrast werd, is ook ons «niet onverklaarbaar.» Wij kunnen ons zeer goed de verrassing voorstellen van de meerderheid *dezer* Kamer en van den Minister van Kolonien in het bijzonder, wanneer met onafhankelijken zin en met waardigheid de pligten van den Volksvertegenwoordiger tegenover de Regering, zoowel als de regten en vrijheden der Natie worden gehandhaafd.

Buitenland.

FRANKRIJK.

De *Moniteur* meldt, dat er vervolgingen zijn ingesteld tegen een geschrift, dat in de laatste dagen eenig gerucht gemaakt heeft, hoezeer het zelfs vóór de uitgave werd in beslag genomen. Dat geschrift voerde ten titel: Herziening van de kaart van Europa. Nog maakt de *Moniteur* bekend, dat de scheepskapitein Dubouzet benoemd is tot gouverneur der Fransche nederzettingen in den stillen Oceaan en bevelvoerder der Fransche scheepsmagt in die wateren ter vervanging van den scheepskapitein Page, die zijn diensttijd heeft volbragt. Tevens berigt het officiële blad, dat de keizer besloten heeft, nieuw Caledonie, Otaheite met de afhankelijkheden in de Markiezen-eilanden onder het bestuur van eenen gouverneur, welke ook het bevel over de in die wateren dienst doende Fransche oorlogsschepen zal voeren en in elk der genoemde nederzettingen eenen bewindvoerder onder zich zal hebben.

— Men verzekert, dat de hertog van Saxen-Coburg Gotha zich op nieuw naar Parijs zal begeven.

SARDINIE.

Volgens berigten uit Turijn van 25 dezer is een aanslag gepleegd op het leven van den hertog van Parma. De moordenaar, wien het gelukt is te ontsnappen, heeft den hertog een messteek in den onderbuik toegebragt. De wond is van ernstigen aard.

TURKIJE.

De telegraaf deelt heden de volgende hoogst gewigtige berigten mede:

Het Hooger- en het Lagerhuis hebben den 27sten eene koninklijke boodschap ontvangen houdende DE OORLOGSVERKLARING AAN RUSLAND. Beide kamers besloten, dat zij Maandag de discussiën zullen aanvangen over het antwoord, op die boodschap te geven.

De heer Fould heeft heden aan de kamer van afgevaardighen mededeeling gedaan van eene boodschap des keizers, waarin wordt verklaard: «*dat de jongste besluiten van het kabinet van St. Petersburg een staat van oorlog met Rusland constitueren, waarvan de verantwoordelijkheid op die mogendheid rust.*»

Deze mededeeling werd met toejuichingen begroet.

De president der kamer nam daarop het woord, om te verklaren: «dat de keizer op de eenstemmige medewerking van het geheele land kon rekenen.»

Een telegrafisch berigt uit Hamburg van gisteren meldt, dat eene depêche, dien morgen ten 9¼ ure uit Nijborg verzonden, de tijding overbrengt, dat de Engelsche vloot, onder bevel van den admiraal Napier, en 23 schepen sterk, onder het lossen van salutschoten, aldaar is voorbij gestevend, koers zettende naar Kiel.

De Russische overheid te Revat heeft den 17den dezer last gegeven om de kustlichten niet langer brandende te houden en de bakens te vernielen.

— Het oostenrijksche gouvernement heeft dezer dagen aan de onderscheiden staten van den Duitschen Bond eene memorie over zijn gedrag en zijne staatkunde in het Oostersche geschil doen toekomen. Het dankt daarin zijne bondgenooten voor de van hen ontvangen blijken van vertrouwen bij omstandigheden van zoo veel gewigt voor Duitschland en Europa. Wijzende op zijne tot nog toe vruchtelooze pogingen om den oorlog te verhoeden, zegt het, zoo lang de onderhandelingen duurden, het indienen aan de Bondsvergadering van voorstellen, die door den uitslag der Weener conferentien nutteloos konden worden, overbodig te hebben geacht, doch thans verklaart het, zoodra de oorlog uitbreekt aan den Bond eene reeks te zullen voorslaan van krachtdadige maatregelen ter verzekering van Duitschlands veiligheid en onafhankelijkheid.

Oostenrijk voegt er bij, dat het aloude vriendschapsbetrekkingen en een bondgenootschap, waarvan het steeds en zeer onlangs nog de voordeelen ondervonden heeft, zal weten op te offeren aan de tegenwoordige belangen zijner volken en zijner bondgenooten.

— Uit bovenstaande belangrijke tijdingen blijkt alzoo de waarheid van hetgeen in de laatste dagen bij herhaling werd gezegd, dat de officiele oorlogsverklaring slechts eene te vervullen formaliteit was, en dat het er weinig op aan kwam, in den stand, waarin de zaken zich bevonden of zij eenige dagen vroeger of later geschiedde. Men zegt, dat het vertrek van den maarschalk de St. Arnaud nog tot 20 of tot 25 April zal worden uitgesteld. De bevelhebber van het Engelsche hulpleger zal hem dus in het Oosten voorgaan. Lord Raglan en de hertog van Cambridge zullen binnen kort zich aan boord van den *Banshee* begeven, die te Marseille ter hunner beschikking gesteld is. Men verzekert, dat lord Raglan tegelijker tijd met de noodige volmagten als gezant en als generalisme voorzien is, ten einde bij alle voorkomende omstandigheid naar eigen voordeel te kunnen handelen, zonder zich tot den Engelschen minister te Konstantinopel te moeten wenden. Is dit het geval dan twijfelt men er niet aan, dat de Fransche Regering den maarschalk de St. Arnaud van gelijke volmagten zal voorzien. Uit Bucharest meldt men, dat vorst Paskewitch den 4en of 5en April van daar verwacht werd. De komst van dien vorst-maarschalk heeft voor het oogenblik geen ander doel dan om het leger aan den Donau te inspecteren. De beschikkingen, die hij zal nemen, zullen het plan der krijgsverrigtingen vaststellen, die de generaal Gortschakoff en de andere Russische bevelhebbers, welke aan het hoofd van de legers aan den Donau staan, zullen te volgen hebben. Men houdt het daarvoor, dat de Russen in Europa niet aanvallender wijze zullen te werk gaan, zoolang zij daartoe niet mogten worden genoodzaakt, hetzij door eene vernieling van hunne havens of vloten hetzij door eenen aanval der Engelsch-Fransche legers. Naar alle waarschijnlijkheid zal het wezenlijke tooneel des oorlogs in de aanstaande lente in Azie en vooral in de omstreken van Kars zijn. Talrijke legerbenden worden door Rusland naar dat punt gerigt en zullen ten deele naar Redoutkale gezonden worden, voor zoover de staat der zee en de afstand van de Engelsche en Fransche vloot dit zullen veroorlooven. Zoo de krijgsbewegingen te land, naar het schijnt, niet voor 6 weken of voor 2 maanden zullen aanvangen, de scheepsmagt zal naar het zich laat aanzien, tot dien tijd niet wachten om ten minste in de Oostzee, aanvallenderwijze te handelen. Reeds wordt met den telegraaf gemeld, dat aan de admiraal Ch. Napier bevel is gezonden, om de vijandelijkheden aan te vangen; zoodra het jaargetijde dit mogt gedoogen. Men kent de gezindheid van den Engelschen vlootvoogd te goed, om er een oogenblik aan te twijfelen, dat hij van het gegeven verlof gebruik zal maken, zoodra hij zulks slechts kan. En indien het ijs hem geen beletsel
oplevert, zal hij gewis de komst van het Fra
deel, onder bevel van den vice-admiraal Parseva
niet afwachten, hoezeer dit alle mogelijke pog
wendt, om ten behoorlijke tijde, zich met het
smaldeel in de Oostzee te vereenigen.

— De Russische dagbladen berigten, dat Keizer
vergezeld van den Troonopvolger en twee ande
vorsten, den 14en dezer te Helsingfors in Finland
is en aldaar de troepen en de vestingwerken, di
laatsten tijd versterkt waren geworden, in oog
genomen heeft. Het *Journal de St. Petersbourg*
dezer, verzekert, dat alle geruchten wegens de
den aanval tegen Kiwa verdichtsels zijn. Kiwa is
Russen niet veroverd, maar dat was ook niet
want de vriendschapsbetrekkingen tusschen Rusla
Khan van Kwa, zijn geen oogenblik verstoord g

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN MAANDAG 28 MAART.

Aan de orde is de voortzetting der discussie
verhooging van het Xde Hoofdstuk der Staats
van 1854.

De heer SLOET TOT OLDHUIS zegt, dat men aan
sche verdediging van den heer GROEN de opmerk
schuldigd van de dubbele personaliteit van den
Oorlog; want hij heeft dien Minister voorgesteld
van 1852 en 1854; hij laat die karakterschets
woording van den heer GROEN. Hij voor zich,
deskundige is, voegt zich gaarne bij den goe
Minister en dus bij den Minister van Oorlog van
dubbele personaliteit van den Min. schijnt hem e
ook eigen te zijn aan sommige leden, zooals bijv.
heer STORM VAN 'S GRAVESANDE; want in 1849
Spr., dat het allerongelukkigst was, dat men hier
in zaken van het Dep. van Oorlog, niet in het
de kracht van ons finantieel vermogen. Ook in
klaarde hij, dat er op de begrooting van oorlog
bezuinigd worden, al zijn het dan ook geene m
En dat lid verklaart nu in 1854, dat 12 millioen
lijk een normaal cijfer moet zijn? Wat moeten n
deskundigen doen? Zij weten niet beter, dan
goedkoopsten heer STORM VAN 'S GRAVENSANDE va
1849 en 1850 te kiezen. Spr. vraagt of deze do
sonaliteiten niet epidemisch wordt in deze Kame
voorstel der negen leden hoorde men dat klinken
zaal, »wacht u voor één ding, en stopt de h
die de schatkist jaarlijks van 16 ton zal beroov
geene belasting af, zonder aequivalent.» Spr. vra
het aequivalent is voor de 16 ton, die nu meer
vraagd? Welke belasting zal nu moeten worden
Zal men anders niet zeggen, dat wij de mug u
de kemel doorslikken? — De heer STORM zag ge
in het in dienst houden der miliciens gedurende
omdat men een remplaçant kan stellen, Spr. vr
dit mogelijk acht van den kleinen burger, de
boer? Spr. vraagt of de heer STORM het ook niet
verlies voor den nationalen rijkdom, wanneer
krachtige producenten aan den handel en de
gedurende zoo langen tijd worden onttrokken? D
hij wil niet zeggen de spottende toon, waarop
Storm zich heeft uitgelaten over de bemoeijingen
vorigen minister van oorlog, had Spr. mishaagd; di
kunnen zich hier niet verdedigen, de generaal
citadel-held, rust eervol in het graf, de generaal
de vriend der twee vorige koningen, zij behoore
dedigd te worden. Zij hebben die bemoeijingen
met den Vorst, dien de tegenwoordige minister
noemde een der grootste veldoversten van zij
wanneer hij eene keuze moet doen, als niet d
dan kiest hij, in materie van oorlog, niet de
den heer STORM, maar die van Koning WILLEM

DE MINISTER VAN OORLOG zal nagaan: of hij
lijk heeft schuldig gemaakt aan gemis van ope
en of hij eene rol van dubbele personaliteit hee
Van den beginne af, had hij de noodzakelijkh
om de troepen meer te doen oefenen; en in ve
mede zijn al zijne handelingen geweest. Toen
werd, heeft hij dit steeds volgehouden en d
overeenkomstig de verhooging van het hoofdstu
kelijk was. De eerste, door hem ingediende beg
reeds eene verhooging aan van *f* 50,000; de
Finantiën keurde die verhooging af en meende
fer van *f* 10,400,000 niet mogt overschreden
gaf aan dat verlangen toe, door eenige a
krimpen, die daarvoor vatbaar waren. Doch
miliciens gedurende 4 maanden onder de corps
ofschoon de begrooting slechts de uitgaven d
maanden toestond. Het was te voorzien, d
eene wijziging in de begrooting ten gevolge

Nergens had hij Min. overigens beweerd
f 10,400,000 zou kunnen daarstellen een leg
kon als kern voor een grooter leger, gesch
ging van onzen grond. In 1853 had hij n
ging erlangd, dat de miliciens een jaar on
moesten blijven, dat de kaders der infante
gebreid en groote evolutien bewerkstelligd
had hij toen de begrooting aanmerkelijk
ook toen verzetteden zich al zijne ambtgenoot
en er werd besloten, dat men meer gelden
neer de duurte der levensmiddelen of de
den dit later zou noodzakelijk maken. Tot

gaf hij ook toen toe; en *nu*, in het voorjaar, drong hij ten sterkste aan, op de verhooging van het Depart. van oorlog. Zijne ambtgenooten keurden de door hem voorgestelde maatregelen af, maar stemden daartoe in, dat aan den Koning zou worden voorgesteld eene blijvende regeling in de zaak, waartoe de middelen *thans* aan het oordeel der Kamer zijn onderworpen. Ziedaar de justificatie van zijn gedrag. Volgens de Min. hadden vele sprekers over het hoofd gezien, dat de Min. van oorlog geene eigene autoriteit is; maar, voor de eenheid van het bestuur, onderworpen is aan de besluiten van den ministerraad.

De Minister wil nog antwoorden op éene vraag van den Heer Thorbecke: of de maatregelen van voorzorg namelijk dienen, om onze neutraliteit te beschermen? Deze vraag kan de Min. *bevestigend* beantwoorden; de maatregelen dienen, om die neutraliteit te handhaven wanneer ze door de eene of andere mogendheid mogt worden aangerand. De heer Thorbecke had gesproken van een gewapenden vrede; de Min. meent, dat wij sedert lang verkeeren in een toestand van gewapenden vrede, hetgeen den Min. voorkomt te zijn *van groot nut.* (Gister verklaarde de heer v. Hall dat hij het met den heer Thorbecke éens was, dat een gewapende vrede een *uitterend kwaad* was!!)

De overige sprekers beantwoordende, zegt de Min. in substantie het volgende: De ligting van 1852 is in Mei 1853 in dienst gesteld en is, voor het grootste gedeelte, 4 maanden later met verlof naar huis gekeerd; het kleinste gedeelte, door het lot aangewezen, is in dienst getreden om het incompleet aan te vullen van de vrijwilligers. Dat kleinste gedeelte nu zal, in Mei 1854, *niet* naar huis gezonden worden, tot dat de nieuwe ligting behoorlijk zal zijn geoefend. — Het verblijven van de miliciens gedurende 12 maanden onder de wapenen, is voor den Min. eene volstrekte noodzakelijkheid; dat is boven alle bedenking verheven. — Het correlair van die dienst van één jaar is natuurlijk, dat de miliciens zich elk jaar gedurende zes weken op nieuw in den wapenhandel oefenen. Wat de organisatie van het Limburgsche contingent betreft: de Min. verklaart, dat het contingent bestaat uit de duurste wapenen; omdat zulks door Nederland is verlangd geworden. Tevens is bepaald, dat dit contingent zal behooren tot het 9de regement van het bondsleger. De vermeerdering van dit contingent spruit daaruit voort, dat in 1853 de bondsdag tot de vermeerdering van het bondsleger heeft besloten. Het vooruitzigt nu, dat tot de uitvoering van dit besluit zal worden overgegaan, heeft de Regering doen besluiten, om daarin tijdig te voorzien. — Wat de wet op de militie en de schutterijen aangaat, de Min. verklaart, dat hij noch zijn ambtgenoot van Binn. Zaken deze zaak met onverschilligheid beschouwt.

De aard, het karakter van het wets-ontwerp is, zegt de Min., de Regering in staat te stellen, om de middelen te geven tot handhaving van onze onafhankelijkheid. De strekking van het wets-ontwerp is van blijvenden aard, ... niet moet worden afgetrokken de sommen, vereischt voor de meerdere duurte der levensmiddelen en fourage. — In berekening tredende, traekt de Min. te betoogen, dat, al ware het cijfer van zijne begrooting 12 millioen, men dan nog ruim 2 millioen moest aftrekken voor uitgaven, eigenlijk aan die begrooting vreemd. — De bepaling van het eindcijfer *op den duur* is niet gemakkelijk te doen; de Min. heeft berekeningen laten maken en het is niet mogelijk daaromtrent tot een vasten grondslag te komen. Dat hangt van de omstandigheden af. — Ten aanzien van den wensch, die uitgedrukt was, om een ander stelsel van defensie aan te nemen, refereert de Min. aan het comité van defensie. Dat comité heeft een stelsel van verdediging daargesteld, en het zou ongelukkig zijn, indien een Min. van Oorlog daarvan weder zou afwijken. Een geconcentreerd stelsel is niet het stelsel van de Regering. In antwoord op de vragen van den heer Groen, zegt de Min., dat wel degelijk in 1848 maatregelen van voorzorg zijn genomen, die ruim vier millioenen hebben gekost. — Het departement van Oorlog handelt volstrekt niet eenzijdig ten aanzien van de marine, zooals de heer Hugenholtz had verklaard; tusschen beide departementen bestaat de meest mogelijke overeenstemming.

De Heer Thorbecke had gister verklaard, niet te kunnen medewerken tot verhooging van *den gewonen staat van oorlog*. Deze stelling was tegengesproken door den heer Storm van 's Gravesande; deze had gezegd, men moest eerst vragen wat noodig was en daarnaar moesten de belastingen worden geregeld. Spr. erkent, dat het *volstrekt noodzakelijke* moest opgebragt worden, maar wat was het volstrekt noodzakelijke? In stuk van oorlog meent de Spr. dat het bestaat in een vast stelsel van defensie, geëvenredigd aan de krachten van het land. Ten aanzien van de oorlogsischen konden wij noch als staat, noch als maatschappij op éene lijn geplaatst worden met Frankrijk en Pruissen. De groote deelneming van onze republiek aan de oorlogen te land is juist een der groote oorzaken geweest van hare uitputting; Spr. herinnert dit, omdat men in deze Kamer zich, ten aanzien van den oorlog, op de republiek had beroepen. Spr. ziet in den oorlog van het oosten de vertraagde ontknooping van een geschil in het belang der Christelijke, Westersche beschaving, en daarom verschilt hij dus zeer van de meening van den heer Groen. Deze heer had gezegd, dat in de algemeene strekking van de gebeurtenissen van onzen leeftijd, de noodzakelijkheid was gelegen tot het verhoogen van onze strijdkrachten. Van den heer Groen had hij verwacht, dat hij tegen die algemeene strekking geestelijke wapenen had te hulp geroepen, maar geene bajonetten en kanonnen. Deze grond tot aanprijzing van het voorstel kon Spr. alzoo niet goedkeuren.

De 2de grond van aanprijzing, door den heer Groen, was de ondoordachte bezuiniging sedert de laatste jaren? Was dit verwijt gegrond, waarom had de heer Groen dit verwijt niet gerigt tegen vorige Ministers van Oorlog; hij had dit kunnen doen bij gelegenheid van de begrooting; en toen in 1850 op de begrooting van oorlog was *overgehouden* *f* 440,000, in 1851 *f* 349,000; in 1852 *f* 339,000, waarom heeft de Spr. dan daartegen niet geprotesteerd? »Ondoordachte bezuinigingen?« De tegenwoordige Min. van Oorlog had toch zelf, in 1852, gezegd, dat er in de laatste jaren veel tot *herstel* gedaan was. De Spr. kan niet inzien, dat de vorige verklaring van den Min. dat hij *f* 10,400,000 slechts noodig had voor een goed leger, veel waarde heeft; want de Min. kan zeer wel *thans* tot eene andere overtuiging zijn gekomen. De verandering van zienswijze had de heer Groen genoemd »*eene tegenovergestelde rigting*,« die *hij* ondersteunde; dat verwonderde Spr. niet; hij had niet anders van hem verwacht.

Ten aanzien van het medegedeelde door den Minister van Oorlog, betrekkelijk de geschiedenis van het ontwerp, zegt de heer Thorbecke o. a. dat hij erkent, dat de Minister geen op zich zelf staande autoriteit is; maar hij vraagt, of juist de omstandigheid, dat de plannen van den Min. van Oorlog door twee opvolgende ministerien waren afgekeurd, niet bewijst, dat men van de volstrekte noodzakelijkheid daarvan niet overtuigd was? Hij voor zich, kan deze aanvrage ook nu niet beschouwen als volstrekt noodzakelijk, voor zooveel betreft den *gewonen* toestand van zaken. De uitlegging, die de Min. had gegeven aan Spr. defenitie omtrent den *gewapenden vrede*, bestreed de Spr.; want hij had volstrekt niet bedoeld het op de been brengen van een leger; alleen het verhoogen van de gewone krachten, zoodat men den toestand van vrede verlaat en dien van oorlog nader treedt.

De antwoorden van den Min. van Buitenlandsche zaken hadden den Spr. *niet geheel* voldaan. Omtrent de vraag rakende de neutraliteit was geantwoord, dat er een gunstig vooruitzigt bestond, maar geene zekerheid. De regels, die gevolgd worden bij de neutraliteit, zijn zeer verschillend, en de Spr. had verwacht (en verwacht nog), dat de regering herhaaldelijk had aangedrongen op de handhaving der neutraliteit volgens bepaald aangewezene regels en volgens geene andere. Het antwoord des Min. van Buitenl. zaken zou hem juist meer doen toelagchen eene versterking van de zeemagt, ten einde voor onze kostbaarste belangen te waken. — De Spr. had gister gevraagd naar inlichting omtrent het *verband* tusschen de Oostersche questie en onze voorbereidende maatregelen; eene questie toch, die duizende mijlen van ons zal beslist worden, over belangen, die aan ons vreemd zijn, en waarop wij geen invloed kunnen uitoefenen. Dat *verband* nu is niet aangetoond: wél heeft de Min. gezegd, dat het te doen is, om onze neutraliteit te eerbiedigen, er is nogtans niet gezegd *waardoor* die neutraliteit zou gevaar kunnen loopen? De vergelijking, die de Min. gemaakt had tusschen ons land en Turkije, scheen Spr. zeer ongelukkig toe te zijn geweest; hij zou er niet op terug komen, maar hij hoopt, dat Nederland nooit de begeerlijkheid der groote mogendheden in die mate zal opwekken, als dit, volgens den heer van Hall, met Turkije het geval is.

Eindelijk is de Spr. genegen, om niet slechts een millioen, maar twee of driemaal zooveel aan den Minister van Oorlog toe te staan, mits het gevorderd worde worde voor de veiligheid van ons land, voor de vrijheid van onze beweging, en het eene voorbijgaande uitgave zij. Daar hij nu zeer gaarne wenscht mede te werken tot het doen bekrachtigen van deze wetsvoordragt, uit dit oogpunt beschouwd, zal de Spr. een eenvoudig amendement voorstellen op den considerans van het ontwerp, strekkende, om den aanvang van dien considerans aldus te doen lezen: « Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het *uithoofde van buitengewone omstandigheden*, noodzakelijk voorgekomen is, enz. »

De Minister van Buitenlandsche Zaken preciseert nader, wat hij gister had gezegd in antwoord op de vragen van den heer Thorbecke. Ook de Min. was niet voldaan, dat hij omtrent de neutraliteit nog geene zekerheid heeft kunnen geven. Hij mag evenwel zeggen, dat het aandringen op de handhaving van de neutraliteit bij de buitenlandsche mogendheden zou geschieden naar den raad van den heer Thorbecke, indien de Min. dat namelijk niet al gedaan had.

De heer Storm van 's Gravesande tracht zich te vrijwaren van het verwijt van inconsequentie, dat tot hem gerigt is geworden; en hij werpt van zich het vermoeden af, dat hij op spottenden toon zou hebben gesproken van achtenswaardige Ministers.

De heer Zylker zal het wetsontwerp alleen dán aannemen, wanneer het strekt tot eene uitgave van voorbijgaanden aard, geboden door den drang der tijdsomstandigheden.

De heer Donker is het zeer moeijelijk, om aan den Min. van Oorlog 7 ton gouds toe te staan (want het overige der wetsvoordragt strekte tot dekking van onvermijdelijke uitgaven.) De discussiën hebben hem evenmin het noodzakelijke, als het overbodige van de aanvrage, aangetoond; hij is in twijfel. En evenwel moet hij tot een resultaat komen. Dat resultaat is: de 7 ton zijn noodzakelijk, ook in gewone tijden — dus nu ook. En de heer Donker, zegt *het voor bewezen houden*, dat de 7 ton noodig zijn, ... daarom *voor* stemmen. Intusschen zou hij gaarne het amendement van den heer Thorbecke zien aannemen, ... aangetoond worde de *noodzakelijkheid* van de uitgave.

De Minister van Oorlog zegt, ten aanzien van het door den heer Thorbecke voorgestelde amendement, ... *bereid* is *namens de Regering* ...

nemen, onder de voorwaarde nogtans, dat daardoor niet worde geprejudicieerd aan het voornemen, dat bestaat, om het leger op den duur te verbeteren, daarop nederkomende, dat de miliciens gedurende 12 maanden zullen in dienst blijven, de kaders der infanterie zullen worden vermeerderd, en jaarlijks groote oefeningen zullen worden gehouden. Door deze overneming van dit amendement hoopt de regering, dat door een eenstemmig votum de Kamer zal toonen, dat, waar het geldt de handhaving van de nationale eer, zij eenstemmig zal zijn.

De heer Groen refuteert de verschillende bedenkingen tegen zijne rede van gister uitgesproken. Spr. erkent, dat niemand, vóór de wet stemmende, zich gebonden kan achten, om voortaan 12 millioen als een normaal cijfer aan te nemen. Vele punten in de voordragt waren er, die den Spr. nog niet genoegzaam toegelicht schenen. Zóó was de heer Storm van 's Gravesande een duskundige en ondersteunt deze wetsvoordragt, die aanneemt, dat de miliciens voor 12 maanden in dienst moeten worden gehouden; terwijl dat lid toch in 1852 had verklaard, dat eene oefening van 4 maanden voldoende was voor een infanterist? Evenmin heeft hij zich kunnen overtuigen, tot dusver, dat de omstandigheden sedert December de voordragt noodzakelijk hebben gemaakt; en al was de wet gevallen, Spr. zou, zonder schroom, deze zijne overtuiging niet hebben verzwegen. De bezuinigingen, die vroegen hadden plaats gegrepen bij het Depart. van Koloniën, blijft de Spr. ondoordacht noemen. De regtvaardiging, die de Min. van Oorlog gegeven had van zijn gedrag, was hem volledig toegeschenen. Na eene uitvoerige wederlegging van de rede van den heer Thorbecke, verklaart de Spr. zich mede te vereenigen met zijn amendement, mits niemand daardoor later geprejudicieerd worde.

De heer Hengst komt terug op zijn bezwaar, betrekkelijk het langer in dienst houden dan 12 maanden van de ligting van 1852.

De heer de Man zal in de algem. discussie niet terug treden; maar hij wil alleen, tegen de bewering van den heer Groen, constateren, dat het amend. van den heer Thorbecke niet daarstelt eene retraite honorable voor hem en zijne vrienden, want er was steeds verklaard, dat men slechts bezwaar had in het verleenen van een *blijvende* verhooging van het Depart. van Oorlog, maar niet in uitgaven van voorbijgaanden aard, die in het belang des lands gevorderd werden. Daarin nu voorziet het amendem. van den heer Thorbecke; de regering had het overgenomen en hij zal nu stemmen voor de wet. Spr. toont wijders aan, dat zijne berekeningen, gister door den Min. van Buitenl. Zaken tegengesproken, integendeel zeer juist waren; want, wanneer men over 8 maanden verklaart 1 millioen noodig te hebben, dan heeft men 16 ton noodig in een jaar. Ten tweede was niet, zooals die Min. had beweerd, het voorstel der 9 leden gevallen, omdat men niet de belasting van het vleesch, maar eene andere belasting wilde afschaffen, maar omdat men beweerde geene belasting, welke ook, zonder aequivalent te willen afschaffen, en dat in elk geval aan amortisatie de voorkeur was te geven.

De Minister van Buitenlandsche Zaken, de heeren Thorbecke en Groen voeren daarna nog het woord, om sommige punten te releveren of te bestrijden, die ter sprake waren gebragt, waarna de algemeene discussiën gesloten worden verklaard.

Over het eenig art. van het wets-ontwerp dat in de hoofdelijke stemming wordt goedgekeurd, vraagt niemand het woord. Ook de considerans aangenomen zijnde, zooals het door den heer Thorbecke gewijzigd en door de Regering overgenomen was, wordt het wetsontwerp zelf **AANGENOMEN** met 59 tegen 8 stemmen.

Tegen: de heeren Westerhoff, Reinders, Storm, Strens, de Lom de Berg, Zijlker, Hengst en Sloet tot Oldhuis.

Het wetsontwerp, tot wijziging van de wet, regelende de uitoefening van de groote visscherij, wordt zonder discussie met **ALGEMEENE STEMMEN** aangenomen.

Het wetsontwerp tot toekenning van eene subsidie voor den aanleg van een kanaal tusschen Groningen en Assen, wordt na eenige discussie tusschen de Heeren Hoffmann, van Goltstein, van Lennep en den Minister van Binnenlandsche Zaken, aangenomen met algemeene stemmen.

Het wetsontwerp tot verhooging van het Vde Hoofdstuk der Staatsbegrooting 1854 (bijdrage aan de Rhijnspoorweg-Maatschappij), wordt mede met algemeene stemmen aangenomen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken vraagt daarop verlof, om antwoord te mogen geven op de vraag, die door de kamer aan hem was gerigt ten aanzien van den ... der schoolwet van 1806, bij gelegenheid, dat een ... van ingezetenen van Uithuizen aan den Min. ... geworden.

De inlichtingen, welke de Minister ... aanzien van dit vrij belangrijk ... gevolgde discussie, waaraan deel namen de heeren Groen, Thorbecke en van Goltstein ... volstrekt uitvoerig mede, daar voor ... op voorstel ontbreekt. De ... om de verdere van den heer van Heeckeren ... uit te stellen tot op een behandeling ...

... de vergadering, tot nadere bijeenroeping.

... het eindverslag over het wetsontwerp tot verhooging van hoofdstuk V der Staatsbegrooting voor 1854 (Vergoeding van rente aan de Nederl. Rijn-Spoorweg-maatschappij), te zamen *f* 210.000. heeft het bij het onderzoek daarvan in de Afdeelingen tot geene bedenkingen aanleiding

gegeven. Enkele leden hebben alleenlijk den twijfel geopperd, of bij de bestaande ruimte van beschikbare gelden het verleenen van een renteloos voorschot voor den Staat niet verkieslijker ware te achten dan de thans voorgestelde tegemoetkoming bij wijze van rentevergoeding. Mede is de wensch geuit te dezer gelegenheid, dat de Regering zoo veel in haar vermogen was, mogt bevorderlijk zijn de daarstelling van ijzeren spoorwegen in de Noordelijke provincien des Rijks, welke van dit vervoermiddel alsnog zijn verstoken.

's Gravenhage, 28 Maart.

WEENEN, Dingsdag 28 Maart. Den 23 dezer zijn 80,000 Russen bij Gedschid den Donau overgetrokken. De Turken zijn teruggeweken. Generaal Lüders heeft door eene belangrijke troepenbeweging het overtrekken van den Donau begunstigd.

LONDEN, Maandag 27 Maart. Er is bevel gezonden tot dadelijke inscheping van een gedeelte der troepen van het eiland Malta naar de haven van Jasky.

Z. M. heeft benoemd mr. J. Homan, burgemeester der gem. Vries, tot secretaris dier gemeente.

Z. M. heeft benoemd: 1°. tot HD. buiteng. gezant en gevolmagtigd minister bij de Ver. Staten van Amerika, Jhr. J. C. Gevers, Zr. Ms. minister plenipotentaris bij het hof van Zweden en Noorwegen; 2°. tot HD. buiteng. gezant en gevolmagtigd minister bij het hof van Zweden en Noorwegen, Jhr. E. M. A. Martini, minister-resident bij het hof van Denemarken; 3°. tot H. D. minister resident bij het hof van Denemarken, Mr. F. M. W. baron Testa, zaakgel. der Nederlanden bij de Ver Staten van Amerika; en 4°, tot H. D. minister-resident bij het hof van Hanover en de Hanzesteden, Mr. A. J. L. baron Stratenus, zaakgel. der Nederl. bij de Hanoversche regering en bij de evengemelde vrije steden.

Z. M. heeft goedgevonden dat in plaats van Mr. M. J. van Gigch, de heer M. G. Polak Daniels, als loco secretaris van de hoofdcomm. tot de zaken der Israelieten, zal fungeren.

Z. M. heeft de luitenant-ter-zee van de 1ste kl. jhr. J. Westpalm van Hoorn van Burgh, op zijn verzoek eervol uit 's Rijks zeedienst ontslagen.

Z. M. heeft benoemd tot essaijeurs aan de kantoren van waarborg en belasting der gouden en zilveren werken, te 's Bosch, de heer L. E. H. Haenen, te Rotterdam; te Rotterdam, de heer J. F. Lameer, te Zwolle; te Zwolle, de heer J. S. Laatsman, handels-essaijeur te Utrecht.

* Z. M. heeft tot kommandeur der Orde van de Eikenkroon benoemd den heer Hardenberg, secretaris der hoofdcommissie voor de oprigting van het standbeeld voor wijlen Z. M. Koning Willem II en tot ridder dier Orde, den heer J. B. Weenink, lid dier commisie.

* Het thé-dansant, dat gisteren avond ten Hove heeft plaats gehad, was buitengewoon prachtig. Het werd met de hooge tegenwoordigheid van HH. KK. HH. prins en prinses Hendrik vereerd. De leden van het corps diplomatique en de ministers woonden het bij. Het duurde tot zeer laat in den nacht. De leden van het koninklijke gezin hebben aan den dans deel genomen.

* In de heden gehouden zitting van den Gemeenteraad, zijn de geloofsbrieven van den heer Mr. D. Polak Daniels goedgekeurd. — De commissie voor de spaarkas heeft weder magtiging erlangd, om *f* 50,000 te verkoopen. — Ook is aangenomen eene verordening, betrekkelijk koffijhuishouders, tappers, enz. Ingevolge de bepalingen dier verordening, zal niemand meer na middernacht een koffijhuis mogen bezoeken, en zulks, wanneer hij aan de waarschuwing niet gehoorzaamt, op eene geldboete van *f* 5 tot *f* 15 *en* gevangenis van een tot drie dagen.

* Door den breeden kerkeraad van de Hervormde gemeente alhier is bepaald, dat voortaan ook op den Goeden Vrijdag de bediening van het H. Avondmaal zal plaats hebben, hetgeen tot dusver het geval niet is geweest.

* In de residentie is aangekomen en aan het hôtel *de l'Europe* afgestapt de ritmeester L. Pichler, van het 1e regement Oostenrijksche dragonders, komende van Parijs.

* Gisteren heeft aan het lokaal van het prov. bestuur van Zuidholland de aanbesteding plaats gehad van de levering van steenkolen voor de dienst van den stoomwatermolen aan den Arkelschen dam, gedurende 1854, welke levering is aangenomen door den heer M. P. Wijk te Breda voor 72 $\frac{9}{10}$ cts. per mud en van het verlagen van een gedeelte van den overlaat op het Bergscheveld of zoogenaamde overlaat van Cruquius langs de rivier de Sneepkil, bewesten het verlaagde gedeelte van dien overlaat aan het eigendom van Mevr. de wed. Hoogwinkel, hetgeen is aangenomen door den heer C. de Jong, te Hardinxveld, voor *f* 3.966.98.

De Minister van Buitenlandsche Zaken en ad interim minister van Finantien heeft ter kennis gebragt, dat bij de uitloting van twee aandeelen, elk groot *f* 1000, in de geldleening voor de bestrating van den weg van Utrecht naar Deventer, zijn getrokken, eerste lot, nommer zestien; tweede lot, nommer zes; en dat mistdien die beide aandeelen of wel de onderdeelen daarvan, voorzien van al de daarbij behoorende onverschenen interest-coupons, van 1°. Mei aanstaanne af, ten kantore van den Staatsraad agent voornoemd kunnen worden aangeboden, om daarvan, aflossing te bekomen, benevens eene premie van *f* 60 voor ieder aandeel, en eene extra-premie van f 100 voor het eerste uitgetrokken nommer.

Bij het Departement van Finantien zijn ontvangen drie coupons, te zamen betaalbaar met *f* 22.27$\frac{1}{2}$ door een onbekende aan den controleur der directe belastingen, tweede afdeeling, te Rotterdam ingezonden, wegens te weinig betaalde belasting op de huurwaarde.

Het bestuur van de Enkhuizer afdeeling van de *Hollandsche Maatschappij van Landbouw*, zal in de maand September e. k. eene tentoonstelling openen van vee en pluimgedierte, benevens voortbrengselen en werktuigen van den landbouw.

Men verneemt, dat de heer mr. P. van den Heuvel, die ten gevolge zijner benoeming tot regter in de arr. regtbank te Eindhoven, opgehouden heeft lid van de Tweede Kamer te zijn, zich bij de aanstaande verkiezing niet weder verkiesbaar zal stellen.

Eergisteren nacht overleed de heer Jhr. van der Velden gepensioneerd vice-admiraal, in den ouderdom van 86 jaren, te Utrecht. De overledene werd door velen geacht en bemind.

Gisteren werd het voor rekening van de heeren: Meers en Moens, door de heeren Gebr. Visser te Rotterdam, gebouwde brikschip *Bengalen*, kapt. Keus, te water gelaten en daarna de kielen gelegd aan twee driemastschepen, de *Vooruit* en de *Concurrent*, groot 350 à 400 Java lasten, voor rekening van het handelshuis van den heer H. van Rijckevorsel te Rotterdam, voor wien, op dezelfde werven, reeds mede sedert eenigen tijd het fregatschip *Burgemeester Hoffman* in aanbouw is.

Op een der scheepswerven van den heer Fop Smit aan den Kinderdijk, is tevens voor rekening van het laatstgenoemde kantoor op stapel gezet het ijzeren clipper-fregatschip *Ternate*, groot 450 à 500 Java lasten; zijnde alle deze schepen bestemd voor de groote trans-atlantische vaart. (*N. R. C.*)

Dordrecht, 27 Maart. De longziekte onder het vee heerscht in de omstreken van Werkendam in eenen hevigen graad en op sommige stallen is zij zelfs zeer kwaadaardig. (*D. C.*)

Numansdorp, 23 Maart. Sedert de drie laatste dagen is hier bijzonder veel aanvraag naar mager vee. Door verschillende kooplieden zijn dan ook belangrijke opkoopingen gedaan, en werden voor 3jarige ossen de hier ongekende prijzen van *f* 140 tot *f* 175 besteed. Voor een bijzonder mageren, doch veelbelovenden driejarigen os werd zelfs *f* 190 geboden, doch niet afgestaan.

Waardenburg, 25 Maart. Een paar dagen geleden, werd in het naburig Tuil, eene lading palen ontscheept, tot daarstelling der thelegraphische lijn tusschen Utrecht en 's Hertogenbosch; men heeft reeds een begin gemaakt met het plaatsen der palen, zoowel van deze zijde als van den kant van Kuilenburg; waaruit men meent te mogen besluiten, dat die verbinding spoedig gereed zal zijn.

Ingezonden Stukken.

Mijne Heeren!

In het verslag der onthulling van het standbeeld ter eere van Koning Willem II in uw nummer van heden lees ik het volgende:

»Het doet ons leed, maar wij kunnen, naar den eersten indruk te oordeelen, geen onbeperkten lof aan de uitdrukking van het beeld, en aan de weinige sym(m)etrie geven, die in het geheel heerscht. Wij kunnen voor als nog niet inzien, dat het *buitenlandsch* FABRICAAT zoo ver boven het *onze* dient te worden voorgetrokken.»

Zooals die woorden daar staan, schijnt de steller te meenen, dat een kunstwerk zooals een standbeeld *fabriekmatig* zou worden vervaardigd. Wij kunnen echter niet gelooven, dat zoo iets de bedoeling zou zijn, en willen aannemen, dat er bedoeld is: òf dat de maker, de ontwerper, van het beeld een vreemdeling zou zijn, òf wel, dat het buiten's lands is gegoten. Over beide punten een woord.

De maker van het beeld is een *Nederlandsch* kunstenaar, de heer Eduard Frans Georges, een leerling van Royer; hij heeft lang te Utrecht gewoond en is thans te Roermond gevestigd. Uit de zeven mededingers was hij het, die de overwinning behaalde, en twel door twee ontwerpen, die beide de eenstemmige goedkeuring der Commissie wegdroegen en waarvan het model, waarnaar thans het standbeeld is vervaardigd, door de Commissie werd gekozen. Uit dit eenvoudig exposé der feiten (waarbij wij thans in geen beoordeeling van het beeld treden) blijkt, dat ten opzigte van den kunstenaar van *vóórtrekken* geen sprake is.

Wat het *gieten* betreft, dit heeft inderdaad buiten 's lands plaats gehad, en wel in de uitmuntende fabriek van den heer Simonet, te Parijs, waar ook het beroemde standbeeld van Godfried van Bouillon is gegoten. Wat men van het *beeld* als zoodanig zeggen moge, van de hooge waardij der *gieting* kan wel geen quaestie zijn; in dit vak is de heer Simonet te ver verheven boven den lof van ieder, die het vak kent, dan dat wij daarover in het breede zouden uitweiden.

Maar ook hier is van *vóórtrekken* geen sprake. De heer Simonet leverde beter en goedkooper dan eene binnenlandsche gieterij het kon doen, en de heer Georges moest het beeld geheel gereed op de plaats leveren. Het zou inderdaad wel wat veel gevergd zijn, van des kunstenaars vaderlandsch gevoel de opoffering van eenige honderden guldens te eischen, en bovendien de nog veel grootere opoffering van zijn werk minder goed te zien weder gegeven.

Ik vertrouw, dat UEd. aan deze regelen de opname zult weigeren.

24 Maart 1854. *Een Abonné.*

[Wij merken den geëerden Inzender op:

1°. dat wij, bij de overhaasting, waarmede een verslag als het hier bedoelde, noodwendig moet gesteld worden, welligt onze bedoeling minder juist hebben uitgedrukt, weshalve wij hier meer duidelijk te kennen geven, onze bedoeling was te zeggen, dat het standbeeld, naar ons oordeel, in menig opzigt niet voldoet aan de eischen der kunst en hetgeen men daarvan had mogen verwachten.

2°. Wij wenschen niets af te dingen, noch op de diensten van den heer GEORGES, noch op het talent van gieten van den heer SIMONET; maar meenen toch, dat voorbeelden niet schaarsch zijn, dat ook groote meesters soms minder gelukten arbeid kunnen leveren. *Algemeen* is het gevoelen — het is ook het onze, — dat het beeld van wijlen Z. M. Willem II die uitdrukking van minzaamheid, hartelijkheid en opregtheid mist, die hem zoo zeer door het volk deed beminnen; niet minder algemeen is de meening, dat de stand van het beeld allerongelukkigst gekozen, dat de houding van het linkerbeen eenigzins onnatuurlijk is, de schouders scheef schijnen te zijn en de regter-jas-mouw door een onhandigen klêermaker schijnt gesneden te zijn. Wat de symmetrie betreft, waarvan wij gewaagden: het is onbetwistbaar, dat het *geheel* een gedrukt, een *mesquin* voorkomen heeft, alsof het in een hoekje moest geplaatst worden, alles is opeen gepakt: pedestal, voetbeelden, trap en hek: hoe dit alles, zonder eenige behagelijke ruimte, die het beeld statiger zou doen uitkomen, in te klein bestek gedrongen, zoodat de voetbeelden tegen den rand van het voetstuk kijken. Zie daar onbewimpeld, ons oordeel.

3°. Meenen wij te weten (zijn wij verkeerd onderrigt) dat wel degelijk eene binnenlandsche firma, niet minder wegens het gieten van standbeelden gunstig bekend, aangeboden had, het standbeeld te vervaardigen, en zulks op voordeeliger, althans onder voorwaarden meer geschikt het vaderlandsche hart te streelen.

RED.]

Advertentiën.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 28 Maart 1854.

Nederland.	Pct.	(50	**Rusland.**	Pct.	
Ned.W.Schuld.	$2\frac{1}{2}$	$51\frac{15}{16}$ $50\frac{1}{8}$	*Hope* 1798/1816	5	$89\frac{3}{4}$ 90[illegible]
Dito Certificat.	3	$60\frac{1}{4}$ 1, $60\frac{1}{2}$	Dito 1828/1829	5	$89\frac{3}{4}$ $\frac{7}{8}$
Dito dito .	4	$77\frac{1}{4}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{1}{4}$	Cert. 1831/1838	5	76
O. I. Leening.	4		Dito Dito	$4\frac{1}{2}$	$72\frac{3}{4}$ 3
Amort. Syndic.	$3\frac{1}{2}$		Dito *Hope* . . .	4	$65\frac{1}{4}$
Hand.-Maats. .	$4\frac{1}{2}$		Dito *Stieglitz*. .	4	$64\frac{1}{2}$
Belgie.			Dito dito 5e Ser.	4	
Certificaten. . .	$2\frac{1}{2}$		Inschr. Assig. .	6	
D° *Rothschild*.	$2\frac{1}{2}$	$40\frac{1}{8}$	Certific. dito. .	6	
Frankrijk.					
Obligatien. . .	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	$16\frac{3}{8}$ $\frac{1}{2}$	Obligatien . . .	4	
Dito Buitenl. .	3		**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. ^{e}/m.	3	$31\frac{5}{8}$ 32, $1\frac{5}{8}$			
Bew. Sp. Com.		$3\frac{1}{2}$	Metalliek . . .	5	$51\frac{7}{8}$ 2[illegible]
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	68 9[illegible]
Portugal.			Dito letter B . .	5	68 9[illegible]
Londen nieuwe.	5	29 $\frac{3}{8}$ 29	Dito 1847 . . .	$2\frac{1}{2}$	$26\frac{1}{8}$ [illegible]
Dito uitgest. .	4		Dito 1851/1852	$2\frac{1}{2}$	$26\frac{1}{2}$ [illegible]

Braz., bij Roths. p. s. 500 5 pct. $87\frac{1}{4}$; Mexic., te [illegible] den, 3 pct. $19\frac{7}{8}$, $20\frac{1}{8}$, $\frac{15}{16}$; dito Onb. $19\frac{7}{8}$, $20\frac{1}{8}$, $\frac{15}{16}$; [illegible] Uitg. 5, $\frac{1}{8}$; Ecuador $2\frac{1}{2}$; Peru $4\frac{1}{2}$ pct. 50.

De markt blijft steeds om dezelfde oorzaak hare achteru[itgang] merkbaar vervolgen, doch heden was dezelve gevoeliger [dan] de laatste dagen, sluitende de prijzen ongeveer alle $\frac{3}{4}$ à [illegible] lager. Oostenrijksche blijven zelfs circa 2 pct. lager.

FRANKFORT, Maandag 27 Maart. Metal. 5 p[ct.] [illegible] Spanje binn. 3 pct. $32\frac{1}{2}$; dito 1 pct. $17\frac{1}{8}$; Wissel op [illegible] 3m. $117\frac{1}{2}$; dito op Parijs $91\frac{1}{8}$; dito op Ween. $86\frac{3}{4}$ [illegible]

LONDEN, Maandag 27 Maart. Consols op tijd [illegible] $87\frac{1}{4}$; Mexic. N. 3 pct. $22\frac{1}{4}$, $22\frac{1}{8}$; Peru N. $4\frac{1}{2}$ pct. [illegible] 55, 54; Gren. 2 pct. $17\frac{1}{4}$; dito Uitg. $5\frac{3}{8}$, $5\frac{3}{8}$; S[illegible] 5 pct. 77, 77; Spanje 3 pct. 35, 35; dito 1 pct. [illegible] dito Certificaten $3\frac{1}{2}$, $3\frac{1}{2}$; Russen $4\frac{1}{2}$ pct. 73, 73; [illegible] pct. 83, 83; Holl. $2\frac{1}{2}$ pct. $52\frac{1}{4}$, $52\frac{1}{2}$; dito 4 pct. 8[illegible]

6 pct. Turksche leening pari; $\frac{1}{4}$ pct. premie ge[illegible]

Des avonds: Consols gedaan $86\frac{3}{4}$ à 87; Spanje 1[illegible]

PARIJS, Maandag 27 Maart. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. ex [illegible] dito 3 pct. op t. 63.55; Sp. Binn. 3 pct. $32\frac{5}{8}$; dito 1 [illegible] O. Metall. 72.

WEENEN, Maandag 27 Maart N. Metall. $80\frac{1}{2}$; d[ito] [illegible] B. 105; Wissel Londen 13.40; Zilver 38.

MADRID, Vrijdag 24 Maart. Sp. 2 pct. [illegible] dito nieuwe 1 pct. 18.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Grav[enhage].